

MAŁGORZATA ZADKA

MINOJSKA FORMUŁA LIBACYJNA W ŚWIETLE STU LAT BADAŃ

I

Jednym z nielicznych punktów odniesienia dla nieodczytanego pisma linearnego A jest jego graficzne podobieństwo do znaków pisma linearnym B, którego wartości fonetyczne są w znacznej części znane. Podstawienie ich pod znaki linearne A, umożliwia czytanie tabliczek, mimo iż nadal nie pozwala na zrozumienie treści tekstu. Chociaż z braku niepodważalnych dowodów założenie to jest właściwie tylko naukową hipotezą, skłania się do niej większość badaczy i na transkrybowanych w ten sposób tekstach analizują oni prawidłowości zachodzące w nieznanym języku. Wiele bowiem sekwencji znaków powtarza się wielokrotnie w analogicznym kontekście, prowokując powstawanie teorii związanych z ich znaczeniem i przeznaczeniem¹.

Najbardziej znana i intrygująca z takich sekwencji jest tzw. Minojska Formuła Libacyjna, która od czasu pierwszego jej opisania była przedmiotem wielu badań i opracowań². Nazwą tą określaną jest powtarzający się na kilkunastu inskrypcjach napis, w skład którego wchodzi kilka tych samych sformułowań oraz wyrazy dodatkowe, występujące jednostkowo w poszczególnych tekstach. Ponieważ formuła ta znaleziona została na przedmiotach o wyraźnych związkach sakralnych – na kamiennych ołtarzach lub ich fragmentach, naczyniach lub kamiennych libacyjnych lub wotach, które były ofiarowywane dla sanktuariów – uważa się powszechnie, że zawiera ona słowa skierowane do bóstwa/bóstw, a być może także imiona tych bóstw. Trudność w zinterpretowaniu formuły wiąże się jednak

---

¹ J. Best, F. Woudhuizen, *Ancient Scripts of Crete and Cyprus*, Leiden 1988; G. M. Facchetti, *Qualche osservazione sulla lingua minoica*, „Kadmos” 40 (2001), s. 1–38.

² E. Grumach, *The Minoan Libation Formula Again*, „Kadmos” 7, 1968, s. 7–26; M. Pope, *The Minoan Goddess Asasara: an Obituary*, „Bulletin of the Institute of Classical Studies” 8 (1961), s. 29–31; K. T. Witzak, „For All the Gods”. *Studies in the Votive Sentences in Three Cretan Scripts (Hieroglyphic, Linear A and Linear B)*, „Do-so-mo” 4–5 (2002–2003), s. 37–57.

z tym, iż większość z zachowanych zabytków jest bardzo fragmentaryczna, przez co kompletna formuła znajduje się na kilku zaledwie przedmiotach. Ponadto nie jest to niezmienna sekwencja o stałym charakterze, ale różni się długością i ułożeniem niektórych znaków w zależności od miejsca znalezienia tekstu. Na większości tego typu inskrypcji znajduje się sekwencja znaków, która w opinii badaczy powinna być odczytywana jako *a-sa-sa-ra-me* z alternatywnym wariantem *ja-sa-sa-ra-me*³. Oprócz tego wyrażenia pojawiają się inne, z różną częstotliwością. Mimo iż większość badaczy zgadza się z religijną treścią formuły, interpretują ją zupełnie odmiennie.

II

W 1909 r. Xanthoudides, z uwagi na fakt pojawiania się formuły wyłącznie w kontekście sakralnym, uznał ją za odnoszącą się do bóstwa, w którego kulcie przedmioty te były używane⁴. Marinatos natomiast dla wyrazu zawierającego podwojony znak sugerował związek z imieniem Akakallis⁵, która według greckiej mitologii była córką Minosa i Pazyfae, a więc jej związki z Kretą były oczywiste. Bossert, idąc tym tropem i szukając analogii do imienia zawierającego podwojenie sylaby, wskazywał hetycką boginię Kubabę⁶. Dopiero Kristopoulos w roku 1954, a więc już po odczytaniu pisma linearnego B, zaproponował wykorzystujące znane z niego wartości fonetyczne odczytanie *A-sa-sa-ra*⁷, a niezależnie od niego Furumark dodał alternatywną formę *Ja-sa-sa-ra*⁸. Platon łączył odczytane imię z fenickim bóstwem Asherat⁹, natomiast Palmer zestawił wyraz z hetyckim *išhaššaraš* i analogicznym do niego luwijskim **ašhaššaraš*, w obu przypadkach oznaczających 'pani, władczyni' oraz zaproponował tłumaczenie *a-sa-sa-ra-me* jako zwrotu 'dla mojej pani'. Pope¹⁰ zanegował istnienie takiej bogini, odrzucając argumenty Palmera¹¹, który znajdując luwijską analogię do kreteńskich napisów, jednocześnie w ich postaci dawał jedyne potwierdzenie rekonstruowanych luwijskich form. C. J. Crowley identyfikował boginię z Reshup-Saramana z egipskiej inskrypcji¹², a Edwin M. Yamauchi odczytał imię jako Yašāšalam, powiązane

³ Jak już zostało wspomniane jest to przyjęte konwencjonalnie założenie, które ewoluowało od czasu odkrycia formuły. Mimo to sam fakt powtarzania się odczytywanego w ten sposób ciągu znaków, użytych w kontekście sakralnym, jest niewątpliwym i interesującym.

⁴ S. A. Xanthoudides, *Epch. Arch.* 1909, s. 193; por. też E. Grumach, *op. cit.*

⁵ S. Marinatos, *Kret. Chronika* 1 (1947), s. 31.

⁶ L. Deroy, *Kubaba, déesse crétoise*, „*Minos*” 2 (1952), s. 34n.

⁷ C. Ktistopoulos, *A Contribution to the Problem of the Minoan Script*, 1954, s. 13.

⁸ A. Furumark, *Linear A und die altkretische Sprache*, Vortrag Deutsches Archäologisches Institut, Berlin 1956, s. 28.

⁹ N. Platon, *Minoica* 313, note 22.

¹⁰ M. Pope, *op. cit.*, s. 29–31.

¹¹ Por. *ibidem*, s. 31.

¹² T. Crowley, *Linguistics* 16 (1965), s. 28n.

z mandejskim Šišlam¹³. Grumach oparł swoją na nowo odkrytych hieroglificznych formułach. Stwierdził on, że skoro hieroglificzny tekst składa się nie z jednego, ale z dwóch wyrazów, zapewne podobnie należy odczytywać inskrypcję linearną¹⁴. Przytoczył on również przekład Bosserta z 1931 r.¹⁵, oparty na głosie Hezychiusza, również nie traktujący napisu jako pojedynczego wyrazu, brzmiący: 'it might foam up' oraz Gordona z 1957 r.¹⁶, który przetłumaczył wyrażenie jako 'I (he) sets aright'. Gordon zmienił jednak później swoją interpretację na imię boga Yashashalama¹⁷, a następnie utożsamił (*j*)*a-sa-sa-ra-me* z 'what is delivered (to a god) = votive offering'¹⁸. Davaras zebrał znalezione warianty formuły i skupił się raczej na wątpliwościach związanych z rozpoznaniem poszczególnych znaków¹⁹. Best skłaniał się do imienia Aššara, odpowiednika biblijnego imienia Asherah, który, podobnie jak kreteńska bogini, miał być przedstawiany jako święta kolumna i być jej personifikacją²⁰, natomiast dołączany sufix *-me/-ma* miałby być analogicznie do ugaryckiego *-m* zawołaniem do bóstwa: 'o Aššara!', podobnie jak dodanie prefiksu *y-* w części form analogicznie do ugaryckiej partykuły używanej w wokatiwie²¹.

Odejściem od traktowania formuły libacyjnej jako zwrotu do bogini Asasary jest artykuł Facchetti²². Łącząc język Minojczyków z etruskim, sugeruje on, że (*j*)*a-sa-sa-ra-me* nie jest teonimem, ale określeniem daru dla bóstwa²³. Etruskie *ais* miałyby oznaczać 'bóg', a cały zwrot należałoby czytać *ajsa-salame* 'boski dar'²⁴, natomiast rozpoczynający formułę wyraz *a-ta-i-^{*}301-wa-ja* (odczytywany przez Facchetti jako *a-ta-i-jo-wa-ja*) nie byłby inwokacją, ale nazwą geograficzną.

Witczak²⁵, opierając się na wnioskach Furumarka, wyodrębnia cztery podstawowe części formuły:

- 1) inwokację rozpoczynającą tekst (**a-ta-i-301-wa-ja* lub *ta-na-i-^{*}301-u-ti-nu*);
- 2) nazwę geograficzną w accusatiwie lub ablatiwie, określającą miejsce przeznaczania daru²⁶;
- 3) teonim w datiwie (zazwyczaj *ja-sa-sa-ra-me* albo *a-sa-sa-ra-me*,

¹³ E. M. Yamauchi, *The Present Status of Mandaean Studies*, „Journal of Near Eastern Studies” 25 (1966), s. 88n.

¹⁴ Por. E. Grumach, *op. cit.*, s. 15.

¹⁵ H. Th. Bossert, OLZ 34 (1931), s. 310n.

¹⁶ C. H. Gordon, *Antiquity* 31 (1957), s. 237n.

¹⁷ C. H. Gordon, *Minoica*, „Journal of the Eastern Studies” 21 (1962), s. 207. Por. Grumach, *op. cit.*, s. 15–16.

¹⁸ C. H. Gordon, *Evidence for the Minoan Language*, Ventnor N.J. 1966.

¹⁹ C. Davaras, *Two New Linear A inscriptions on libation vessels from Petsophas*, „Kadmos” 11 (1972), s. 101–112.

²⁰ J. Best, F. Woudhuizen, *op. cit.*, s. 20.

²¹ *Ibidem*, s. 25–26.

²² G. M. Facchetti, *op. cit.*, s. 1–38.

²³ *Ibidem*, s. 10.

²⁴ *Ibidem*, s. 17.

²⁵ K. T. Witczak, *op. cit.*, s. 45.

²⁶ Przytaczając za Witczakiem przykład *ja-di-ki-te* 'dla Dikte'.

rzadziej *ja-su-ma-tu-re* albo *i-da-ma-te*); 4) czasownik informujący o złożeniu ofiary (*u-na-ka-na-si* i pokrewne formy).

Oczywiście te elementy stanowią tylko zasadniczy zrąb formuły i w różnych wersjach są uzupełniane przez wyrazy pojawiające się na tyle sporadycznie, że trudno ustalić ich funkcję. Według Witczaka słowo (*j*)*a-sa-sa-ra-me* pojawia się nie tylko w kontekście Formuły Libacyjnej, ale także w miejscach, gdzie oczekujemy pojawienia się imienia bóstwa²⁷. Jednak Witczak odrzuca tłumaczenie tego wyrazu jako imienia bogini, zestawiając go ze znanym ze znalezisk w Knossos, zapisanym w LB zwrotem *pa-si-te-o-i*. Wyrażenie to tłumaczy się jako $\pi\alpha\sigma\iota\ \theta\epsilon\omicron\iota\varsigma$ (D. pl) ‘dla wszystkich bóstw’, a związek tej inskrypcji z Kretą²⁸ nasuwa wniosek, że zwrot (*j*)*a-sa-sa-ra-me* jest minojskim pierwowzorem tego sformułowania. Witczak przytacza tu hieroglificzny zapis, zgodny z brzmieniem znanym z LA, jednak konsekwentnie zapisywany jako dwa odrębne wyrazy: *ja-sa* i *sa-ra-me*. Znaczenie tego wyrażenia miałyby wynikać nie tylko z analogii w zabytkach LB, ale też podobieństw poszczególnych elementów do PIE *Hnsu ‘bóg, pan’ i *solmo /*solwos ‘cały, wszystek’.

III

Pomimo występowania formuły w kilkunastu wersjach, w tym kilku całkiem czytelnymi – jak na ogólny stan zachowania zabytków linearnych A oczywiście – i prawdopodobnie kompletnymi, trudno ostatecznie określić nie tylko jej treść, ale samą funkcję. Nawet przy założeniu, że jest to formuła związana z dokonywaniem obrzędu kultowego, trudno określić, jakiego rodzaju był to obrzęd i z jakim bóstwem był związany. Nie jest pewne czy formuła była rodzajem zaklęcia, treścią słów kapłana, który niezależnie od zapisu wypowiadał je podczas czynności kultowych, czy też tekstem napisu wotywnego. Należałoby wówczas szukać wyrazów związanych z wzywaniem, prośbą, ofiarowaniem, być może jeden z rzeczowników pojawiłby się w wokatiwie (jako inwokacja) albo przeciwnie – w datiwie, jako określenie, dla kogo przeznaczony jest dar. W zależności od interpretacji ten sam wyraz traktowany jest jako rzeczownik, czasownik, jest identyfikowany jako teonim, nazwa geograficzna lub dwa odrębne słowa. Stałe są sekwencje pewnych znaków:

A-TA-I-301-WA-JA (J)A-SA-SA-RA-ME U-NA-KA-NA-SI I-PI-NA-MA SI-RU-TE
TA-NA-I-301-U-TI-NU (J)A-SA-SA-RA-ME U-NA-KA-NA-SI I-PI-NA-MA SI-RU-TE

natomiast pomiędzy nimi pojawiają się wyrazy dodatkowe, szczególnie różnorodne są te zlokalizowane pomiędzy *a-ta-i-*310-wa-ja* a (*j*)*a-sa-sa-ra-me*. Według wielu badaczy zmienne, zlokalizowane w tym miejscu, oznaczają nazwy miejscowości, według Facchettiego są to imiona.

Wyrazy powtarzające się regularnie także występują w kilku wariantach:

²⁷ K. T. Witczak, *op. cit.*, s. 48. Nie podaje jednak lokalizacji miejsc, o których wspomina.

²⁸ Por. *ibidem*, s. 43–44.

1) pierwsze wyrażenie występuje w następujących wersjach:

a-ta-i-^{*}301-wa-ja – ok. 10 razy,

natomiast pozostałe wyrażenia są pojedyncze:

a-ta-i-^{*}301-wa-e,

]ta-nu-mu-ti,

ta-na-ra-te-u-ti-nu,

a-ka-nu-za-ti,

ta-na-i-^{*}301-u-ti-nu,

ta-na-i-^{*}301-ti,

ta-na-su-te []-ke,

^{*}56-e,

]ta wi-te-ja-mu,

]a-na-ti-^{*}301-wa-ja

2) Największe zróżnicowanie form pojawia się na pozycji pomiędzy *a-ta-i-^{*}310-wa-ja* a *a-sa-sa-ra-me*. Pojawiają się tu formy:

a-di-ki-te[

a-di-ki-te-te-[..]-da

ja-di-ki-ra

i-da-[

ja-di-ki-te-te-du-pu²-re[

du-ra-re a-79-ra

i-da-mi

i-da

]i-da

i-na-ta-i-zu

]ja-ti

ja-ti-^{*}321

o-su-qa-re

se-to-i-ja

tu-ru-sa du-^{*}314-re i-da-a

ja-na-ki-te-te-du-pu²-re

i-da-ma-te

i-da-ma-te[

da-ma-te

3) najczęściej badanym elementem jest słowo (słowa), pojawiające się na trzeciej pozycji:

a-sa-sa-ra-me (dwukrotnie)

ja-sa-sa-ra-me (ok. sześciokrotnie)

ja-sa-sa-ra-ma-na

ja-sa-sa-ra-ma-ne

ja-sa-ra-a-na-ne

oraz warianty trudne do określenia z powodu ich fragmentaryczności:

ja-sa-[

a-sa-sa-ra[

ja-sa-sa-ra[
ja-sa-sa[
ja[

Elementy, które pojawiają się jednorazowo lub na kilku inskrypcjach, także można ze sobą zestawić. Najczęściej wskazuje się wyrazy *u-na-ka-na-si*, *i-pi-na-ma* i *si-ru-te*. Występują one w tej właśnie kolejności i w następujących wariantach:

u-na-ka-na-si (ok. 5 razy)
u-na-ru-ka[ ]ja-si
u-na-ru-ka-na-ti
ta-nu-ni-ka

druga sekwencja brzmi:

i-pi-na-ma (ok. 6 razy, ale trudno mieć pewność ze względu na braki),
i-pi-na-mi-na

alternatywnie w tym samym miejscu tekstu pojawiają się też wyrazy:

a-pa-du-pa-[
da-wa-[.]du-wa-to
wi-pi-[.]

ostatni wyraz to:

si-ru-te (ok. 5 razy)
]si-ru-[.]

Można założyć, że wyrazy powtarzające się w większości inskrypcji stanowią elementy niezbędne, budujące szkielet formuły, natomiast elementy dodatkowe odnoszą się do zmiennych okoliczności jak imię/imiona ofiarodawców/błagalników oraz nazwy geograficzne. Pomocne mogłoby być określenie szyku tych zdań, ponieważ to mogłoby sugerować, która z form jest czasownikiem oraz w którym miejscu powinien znajdować się podmiot. Najbardziej prawdopodobnym szykiem jest SOV lub SVO²⁹, jednak wobec braku znajomości treści formuły, trudno mieć pewność, jakie zmiany mogły zajść w tradycyjnym szyku tego języka³⁰.

Pierwszy element w większości przypadków brzmi identycznie lub prawie identycznie, z jednym wyjątkiem, gdy zakończenie *-wa-ja* zastąpione jest przez *-wa-e* (PK Za 11) oraz innym gdzie pojawia się *-u-ja* (AP Za 1). Jeśli zamiast tego wyrazu pojawia się inny, nie wykazuje on podobieństwa do wyrażenia *a-ta-i-*301-wa-ja*: KN Za10 *]ta-nu-mu-ti*; KN Zc 7 *a-ka-nu-za-ti*; PS Za 2.2 *ta-na-i-*301-ti*; IO Za 6 *]ta-na-i-*301-u-ti-nu*; PR Za 1 *ta-na-su-te[ ]-ke*; PK Za 8 *]nu, *56-e*.

²⁹ Jako najczęściej spotykane w znanych nam językach.

³⁰ Zakładając, że Grecy zapożyczyli nie tylko pismo, ale także pewne ustalone formuły, znalezione w Knossos zapisane imię *a-ta-na po-ti-ni-ja* (a nie *po-ti-ni-ja a-tana*), wskazywałoby na prepozycję nomen w stosunku do przyznanego mu tytułu, co związane jest z szykiem SOV.

Niewielką zmienność wykazuje też element *a-sa-sa-ra-me*, który, jeśli nie liczyć alternacji pierwszej sylaby (z przewagą sylabogramów *ja-* nad *a-*) i ostatnich *-me* na *-ma-na* oraz *-ma-ne*, w prawie każdej wersji formuły wygląda podobnie. Poza inskrypcją KN Zc 7 *ja-sa-ra-a-na-e* element środkowy *-sa-sa-ra-* powtarza się we wszystkich znalezionych tekstach. Wyraz lub wyrazy, znajdujące się pomiędzy opisanymi słowami, są inne dla prawie każdego znaleziska i zostały wymienione powyżej. Po (*j*)*a-sa-sa-ra-me* pojawiają się kolejne słowa, przy czym często powtarza się sekwencja *u-na-ka-na-si*, *i-pi-na-ma*, *si-ru-te*. Ostatni z tych wyrazów, o ile nie jest pominięty, pojawia się za każdym razem w tej właśnie postaci. *U-na-ka-na-si* występuje z dodatkowym elementem w środku: *u-na-ru-ka-na-si* oraz *u-na-ru-ka-na-ti*, a także jako *u-na-ru-ka[ ]-ja-si*. Wyraz *i-pi-na-ma* również rozszerza się w środkowej części do *i-pi-na-mi-na*, a na inskrypcji KN Zc 7, choć wyraz nie jest zachowany w całości, zaczyna się inaczej: od *wi-pi[*.

Nie znając gramatyki języka, w którym słowa te zostały zapisane, trudno wnioskować, jakie funkcje pełniły te przemiany, czy były to różne wyrazy, czy też rdzenie rozbudowywane prefiksami (*i-*), infiksami (*-ru-*) lub sufiksami (*-ma*, *-mane*). Trudno też powiedzieć czy *si-ru-te* pojawia się w każdej inskrypcji w tej samej osobie/przypadku, czy jest to wyraz nieodmienny. Należałoby również zastanowić się, czy podwojenia w wyrazach takich jak *a-sa-sa-ra-me*, *ja-na-ki-te-te-du-pu2-re*, *ti-ti-ku*, *di-di-ka-se*, *a-di-ki-te-te-[..]-da* to część rdzeni tych wyrazów, czy może formy te powstały w wyniku reduplikacji. Gdyby były one czasownikami, mogłyby to świadczyć o przekształceniu ich do postaci perfectum, natomiast w części rzeczowników reduplikacja może świadczyć o ich onomatopiecznym pochodzeniu, co z kolei daje pewną sugestię odnośnie ich znaczenia. Gdyby założyć, że forma z inskrypcji KN Zc 7 *ja-sa-ra-a-na-ne* nie jest w żaden sposób zepsuta, nie posiada ona podwojonej sylaby *-sa-*, a więc temat tego wyrazu można by ograniczyć do *sara-*.³¹ Reduplikacja mogłaby świadczyć o liczbie mnogiej, intensyfikacji cechy wyrażonej przez wyraz albo właśnie perfectum, rozszerzonym przez augment *a-* oraz końcówki osobowe: *-me* (1sg act. lub 1sg med.); *-ma-ne* (1pl act. lub może part. pres. med.). Zakończenie *-me* pojawia się również w językach indoeuropejskich jako cecha prohibitywnej negacji³² – całkowicie możliwej w formule libacyjnej. Końcówki form zakończonych na *-si*, *-ti* oraz *-te* mogłyby odpowiadać formą drugiej i trzeciej os. singularis oraz drugiej pluralis. Możliwa byłaby również aglutynacyjna budowa języka z inskrypcji LA, a wówczas należałoby zestawić zmieniające się elementy z możliwymi morfemami o różnych funkcjach. Być może to wyjaśniłoby fakt nietypowego rozróżnienia *a-sa-/ja-sa* jako brak lub obecność afiksu o znaczeniu osobowym lub intensyfikującym.

³¹ W IE istniał prawdopodobnie rdzeń **serh3e/o-*, poświadczony w skr. *sāra-* 'siła, potęga'.

³² L. Bednarczuk, *Języki indoeuropejskie*, t. 1, Warszawa 1986, s. 41.

IV

Wspomniane powyżej propozycje są oczywiście tylko sugestiami, niepopartymi szczegółową obserwacją semantyczną, a koncentrującymi się tylko na strukturze formuły dla stworzenia jej ogólnego obrazu. Jednak mimo braku pewności w kwestii funkcji gramatycznych poszczególnych elementów formuły, a nawet przy wspomnianej niepewności samego odczytu, interesujący jest sam fakt odnalezienia powtarzającej się sekwencji znaków. Jest tym ciekawszy, że nie mówimy tu o niezmiennym układzie, który mógłby świadczyć o wtórnym przepisywaniu niezrozumiałej inskrypcji, ale o żywej i spełniającej konkretną rolę formule, która w zależności od kontekstu była odpowiednio modyfikowana. W wyniku ukierunkowanych na to zagadnienie badań pewne prawidłowości mogą zostać dostrzeżone niezależnie od zakładanych wartości fonetycznych lub słuszności podstawiania rozmaitych języków. Być może właśnie ta grupa tekstów pozwoli nam kiedyś w pełni odkryć tajemnicę pisma linearnego A.

*Uniwersytet Wrocławski
Instytut Studiów Klasycznych, Śródziemnomorskich i Orientalnych
ul. Szewska 49, 50-139 Wrocław*

THE MINOAN LIBATION FORMULA IN THE LIGHT OF A CENTURY
OF RESEARCH

Abstract

The article is devoted to the examination of research into the so-called Minoan libation formula as known from the writings of Linear A.

Keywords: Crete, Minoan, linear A, libation formula